

Rozhovor o našej škole pre časopis Človek a výchova

Prinášame Vám rozhovor s Petrom Veselým, správcom waldorfskej školy v Bratislave, ktorý bol publikovaný v Časopise "Človek a výchova".

Petr Šimek (PŠ)
Peter Veselý (PeVe) – Správca školy

PŠ: Waldorfská základní škola v Bratislave je jedinou waldorfskou školou na Slovensku. Je od počiatku súkromnou školou a nyní má približne 180 žáků v devíti ročníkách. Jaké byly ty počátky a jaká je situace dnes?

PeVe: Naša škola funguje teraz 10-tym rokom. Jej otvoreniu však predchádzala fáza prípravy vo forme seminárov o waldorfskej pedagogike podporovaných predovšetkým holandskými lektormi a priateľmi. Počas tohto obdobia sa pomaly hľadala a formovala skupina pedagógov, do ktorej potom vstúpil silný realizačný impulz jedného bratislavského rodiča. Následné budovanie bolo akýmsi plodom celoslovenského waldorfského snaženia, kedy sa väčšina dostupných síl a záujmu orientovala do budovania tejto školy a škôlky v Bratislave.

Základný pedagogický kruh, na ktorom to mohlo všetko vyrásť, tvorili Renáta Blaschke, prvá triedna učiteľka, Alena Klčová, Marián Czére a Dáša Bročková. Všetci pracujú v škole dodnes ako triedni učitelia, hoci si škola prešla aj krušnými vnútornými a vonkajšími skúškami. Minulý rok dorástla škola do svojej plnosti (9 tried), stojí na zdravých základoch a pekne a sľubne sa rozvíja ďalej.

PŠ: V Česku tomu častejši bylo tak, že vznik waldorfské školy byl úzce spojen se vznikem waldorfské mateřské školy. Jak to bylo a je u Vás s tímto důležitým zázemím základní školy?

Škola aj škôlka vznikali v tom čase takmer paralelne. Obidve mohli vzniknúť len vo forme "experimentálneho overovania" tejto pedagogiky. Škola v prostredí súkromnej

školy s 9-ročným experimentom a škôlka v prostredí štátnej škôlky s 3-ročným experimentom. Po troch rokoch "experimentovania" bol projekt odborným garantom vyhodnotený ako výborný a doporučený. Ministerstvo školstva ho napriek tomu "nedoporučilo" ani v súkromnom sektore. A tak sa waldorfské škôlky stali na niekoľko rokov v istom zmysle zakázané. Do dnešného dňa neexistuje na Slovensku ani jedna oficiálna waldorfská škôlka. Postupne však vznikali mimo oficiálnej siete školských zariadení malé občianske združenia s "dennou starostlivosťou o deti", kde sa táto pedagogika môže realizovať. Samozrejme bez nároku na štátne financie.

Takto funguje od začiatku aj škôlka pri škole (o.z. Náručie), dokonca niekoľko rokov priamo v priestoroch školy. Doteraz len ako jedna skupina s počtom okolo 20 detí. V nasledujúcich mesiacoch sa škôlka osamostatní do vlastných priestorov a rozšíri sa o druhú skupinu. Na inom konci Bratislavy vznikla zároveň druhá naša škôlka (o.z. Jablonka). Po deviatich rokoch jednej skupiny tak zažívame isté oživenie a vytvorenie priestoru pre ďalšie deti, ktoré hľadajú takýto prístup.

PŠ: V jakém postavení se tedy nachází škola vůči státu?

PeVe: Možno narážate trochu na to, že experiment školy skončil v lete tohto roku. A či to nebude mať podobný priebeh ako pri škôlke, ako aj pri iných alternatívach, ktoré už boli vyhodnotené a nedoporučené na tomto našom malom Slovensku.

V lete sme odovzdali 500-stranový dokument na Ministerstvo školstva. Odporúčanie gestora bolo veľmi pozitívne. Zodpovední ľudia na ministerstve sú tiež kladne naklonení tomu, aby sme mohli pokračovať ďalej. Zistili však, že súčasný školský zákon akosi nepočíta s niečím výrazne alternatívnym. Takže v plnom rozsahu, ako sme to žiadali a potrebovali, nás nebolo možné podľa platného zákona nijak zaradiť. Keďže bola dobrá vôľa, aby sme mohli pokračovať aj ďalej, bol nám administratívne predĺžený experiment o ďalšie 3 roky s tým, že do tejto doby bude potrebné zmeniť školský zákon tak, aby bol u nás slobodnejší priestor pre alternatívne prístupy. Je však teraz našou úlohou, aby sme aktívne priniesli zmenu, lebo, ako sme zistili, tak okrem nás to na Slovensku vlastne nikto iný momentálne nerieši. Sme tak vlastne jedinou školou, ktorá chce v plnom rozsahu zachovať priestor pre slobodu v pedagogike aj správe školy.

PŠ: Jak je to s financováním a svobodou školy?

PeVe: Financovanie zo strany štátu je u nás pomerne férové. Na prevádzku dostávame rovnakú čiastku na žiaka ako ktorákoľvek iná škola. Kapitálové výdavky si ale musíme vykryť z príspevkov od rodičov a darov. Rok 2009 bol obzvlášť investične náročný. Zateplili sme kompletný plášť budovy čistým,

alternatívnym a ekologickým materiálom, zateplili sme strechu, vymenili všetky okná za pekné a elegantné drevené eurookná, v kotolni sme nasadili tepelné čerpadlo namiesto starého plynového kotla. Pri týchto investíciách a bežnej prevádzke sme mali 1/3 od štátu, 1/3 od rodičov a 1/3 od darcov, predovšetkým od Software AG Stiftung a Nórskeho fondov. Bežná prevádzka je však hradená v našom prípade zhruba v pomere 1:1 (štát:rodič).

Tým, že škôlka nie je nijak financovaná zo strany štátu alebo mesta a nepostupuje podľa žiadneho záväzného pedagogického dokumentu, má úplnú pedagogickú slobodu. Škola, v rámci svojho "experimentu" má viacmenej taký slobodný priestor aký si sama určí. Hĺbková školská inšpekcia z tohto roka nám nedala ani jedno opatrenie, čo by sme mali zmeniť. Nanajvýš konštatovala, že u nás to robíme hold inak, lebo sme v experimente.

V iných oblastiach, kde sa nám javí, že štát chce neprimerane zasahovať do vnútornej správy školy, tak tam sa snažíme hľadať a realizovať také riešenia, ktoré nám umožňujú pomerne slobodne spravovať našu školu takým spôsobom, aký uznávame za správny my a to, pokiaľ sa dá, bez rozporu so zákonom.

Taktiež sa snažíme uvoľňovať od obmedzujúceho alebo vnucujúceho vplyvu peňazí. Peniaze u nás slúžia predovšetkým k tomu, aby naši ľudia mohli aj naďalej vykonávať to, čo ich baví a čo robiť chcú, ako jednotlivci. A v škole, aby nám peniaze umožnili realizovať to, čo realizovať chceme. A to sa nám z veľkej miery aj darí.

PŠ: Slyšeli jsme, že u vás probíhají i nějaké vnitřní proměny. Mohli by jsme na to krátce nahlédnout?

PeVe: Keď som sa vrátil ku škole v apríli 2009 a vstúpil som hneď do veľkých investícií, ktoré sa práve rozbiehali, tak spolu s istou vonkajškovou premenou budovy, bolo cítiť aj volanie po vnútornej premene školy. Učitelia cítili a aj to vyslovovali, že majú pocit a potrebu, aby sa “čosi” zmenilo na fungovaní školy. Nedalo sa to ani presne formulovať, že čo, len tu bola potreba po akejsi metamorfóze.

Škola prešla búrlivým a krásnym pionierskym obdobím. Z malej rodinnej školy s pár učiteľmi a rodičmi, ktorí sa všetci navzájom poznali, sa škola vyvinula v inštitúciu, kde je 9 tried, 180 žiakov, 350 rodičov a 30-členné kolégium. Škola dorástla do svojej plnosti a postupne prechádzala do novej vývojovej fázy. Tak ako má dieťa alebo človek svoju biografiiu a svoj zákonitý vývoj, tak podobne je to aj s vývojom organizácií, resp. ľudských spoločenstiev. Tento organický vývoj a vývojové potreby sme sa snažili reflektovať v organizme školy. Ja som dostal za úlohu sprevádzať kolégium na ceste tejto premeny. Krátko na to som prebral aj v praktickej rovine úlohu Správcu školy, kam spadá správa fyzických vecí aj organizácie ako celku. Za všetky veci spomeniem aspoň niektoré.

S celým kolégiom sme spoločne vypracovali kľúčový “duchovný” dokument školy s názvom “O čo chceme usilovať na našej škole”. Zjednodušili a zminimalizovali sme administratívne zaťaženie učiteľov aj rodičov. Upustili sme od ročného strnulého a obmedzujúceho rozpočtovania a prešli sme k plynulému priebežnému financovaniu toho, čo naozaj potrebujeme. Od tohto roku máme konferenciu “novej generácie”, ktorá nás má pedagogicky stále nanovo oživovať a z ktorej človek odchádza viac občerstvený, rozhladenejší, s novými pedagogickými nápadmi a možnosťami, s

väčším záujmom o prácu kolegov na spoločnom diele. Lepšie zvládanie množstva úloh, s ich kompetentným realizovaním, nezaťažujúc pritom príliš kolégium, ale nevypadávajúc ani z vedomia a vplyvu kolégia na spoločnej správe vecí, v tom chceme tohto roku nasadiť a realizovať tzv. Dynamické delegovanie.

PŠ: To znie slibne. A jaké máte ďalšie plány rozvoje v Bratislave a na Slovensku?

PeVe: Naša základná škola je teraz úplná, teda 9-ročná.

Tým sme dosiahli akoby prvý významný krok a veľká vďaka patrí predovšetkým tým učiteľom, ktorí to po dlhé roky dokázali verne niesť a budovať až do tejto podoby, nenárokujúc si pritom svoje dominantné postavenie v organizme školy.

Ideálnym stavom pre zdravú prípravu prvého ročníka našej školy sú 3 skupiny detí v škôlkach Bratislavy. To sa nám darí organizačne realizovať v týchto mesiacoch. Veľkou úlohou teraz bude ale úspešne naplniť všetky voľné kapacity.

Na škole sa formuje skupina pedagógov, ktorí by radi v nasledujúcich rokoch založili stredný stupeň. Tým by sme uskutočnili ďalší významný krok.

Vo Zvolene vznikla od septembra nová waldorfská škôlka. A tak okrem Bratislavy máme takéto skupiny aj vo Zvolene, Prievidzi, Košiciach a Žiline. Pripravuje sa založenie školy v Košiciach. Aktivuje sa iniciatíva k založeniu školy vo Zvolene a nečakaným spôsobom aj v Dunajskej Strede.

Takže je vidieť, že hoci nám tu niektoré veci idú ťažšie a trvajú dlhšie, tak za tých posledných 10 rokov sa tu vybudovala istá substancia, z ktorej teraz môže prísť ďalšia tichá vlna rozvoja. Tých ľudí, ktorí na tom pracujú nie je veľa, ale pracujú svedomite a vytrvalo a často s vedomím toho, že v tejto práci nestojíme osamotení...

PŠ: Ďakujem Vám za rozhovor a přeji vaší škole a hnutí, abyste měli dostatek nadšení, sil a vytrvalosti v uskutečňování započaté práce.

PeVe: Ďakujem za nás všetkých.

Peter Veselý vyštudoval management a ekonómiu. Pracoval 7 rokov v hospodárskej sfére pre firmu SAP so sídlom vo Walldorfe. Neskôr vyštudoval aj waldorfskú pedagogiku v Nemecku a bol triednym učiteľom na waldorfskej škole v Semilech. V

súčasnosti pôsobí ako Správca Súkromnej základnej školy v Bratislave, kde má na starosti správu a vývoj školy ako inštitúcie a sprevádza ju aj v jej vnútornej premene ako živého organizmu.

Za pekné a profesionálne fotografie ďakujeme Dominikovi Bugárovi.